

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 64. szám
2014/3.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)

Pál Gyöngyi

A Sebes-Körös szurdokvölgye – a Vársonkolyosi-szoros

A kalotaszegi dombvidéken, Körösfőtől 2 km-re ered a Sebes-Körös, forrása szép gránitbóltívvél kiépített. Sárvásár és Bánffyhunrad után eléri a Királyerdő hegységet, Csucsánál már valódi folyónak számít, két csodálatos sziklaszoroson töri át magát Vársonkolyos és Körösrév közelében, majd nyugat felé folytatja útját Nagyvárad felé. A folyó mentén csodálatos a táj, a falvak és hegyek, a karsztvölgyek és fennsíkok, az emberek és a természet zavartalan együttélése ámulatba ejtő, bár a környező hegyek, dombok magassága alig haladja meg a 700 métert. Február 23-án a Sebes-Körösnek erre a festői vidékére kirándultunk Vlád Pál túravezetővel.

PÁL GYÖNGYI

A reggeli vonattal jutottunk el Körösbánlakára (Bálnaca). Szitáló esőben kapaszkodtunk fel az alagút feletti hegygerincre, a Simon-dombra (465 m), melyet a Sebes-Körös hatalmas kanyarral megkerül. Elhagyjuk a falu házait, majd fenyves mellett követjük a nem jelzett, de jól látható ösvényt, fiatal fenyőfák és fehér törzsű nyírfák között ki-jutunk a tetőre. Fűves legelőn vágunk át, majd ismét fenyves mellett haladva elérjük az első kilátópontot. Az eső szerencsére eláll, fehér ködfosztlányok szállnak fel a hegyekből, alattunk Vársonkolyos házai, kicsit távolabb a Révi-szoros. Sajnos, nem tiszta a kép a párás levegőtől.

Vársonkolyos környéke kapcsolódásra, sziklamászásra, barlangászásra kitűnő. A falu első említése 1294-ből ismertes Sunkulus alakban, amely arra utalhat, hogy akkoriban

méhésszel foglalkozó és lép-pel kereskedő emberek (sonkolyosok) élhettek itt. Egy 1528-as adat a községet Várfalu néven említi. A 19. században a helyi lakosság megélhetését a gáz-dáldoklás mellett a samott-tégla gyártására használt tűzálló agyag bányászata, a mészégetés és a fafeldolgozás biztosította. A 20. század második felében több bányát nyitottak a környéken, az ideköltöző bányászok számára lakótelepet építettek, most ezek az épületek elég leromlott állapotban vannak.

Folytatjuk utunkat a domb gerincén, melyet a vasúti alagút szel át. A köd kicsit felemelkedik, a Vársonkolyosi-szoros kanyargós szurdokvölgyét látjuk a következő kilátópontról. Elhagyunk egy víznyelőt (dolinát), az ösvény fokozatosan ereszkedik a Nagy Magyar-barlanghoz, bejáratát már fentről a kilátóról is megcsodáltuk. A szurdokvölgy a településtől mindössze két kilométerre kezdődik. A Sebes-Kö-

rösön több helyen is lengőhidak vezetnek át. Az első lengőhídon érhető el a Szelek-barlangjának bezárt bejárata, ide csak barlangászokkal lehet bejutni. A második híd a Méhsed-völgy (Misid) elejére visz. A harmadik, az utolsó éppen az a lengőhíd, amelyen átjutva elérünk a Magyar-barlanghoz. A szorosba vezető út az utolsó lengőhíd melletti tisztáson ér véget, innen már nem lehet tovább haladni a völgyben.

A Nagy Magyar-barlang az Erdélyi-sziget-hegység egyik legnagyobb szájú barlangja (magassága 27, szélessége 42 méter), közvetlenül bejárata előtt folyik a Sebes-Körös. Villanyvilágítás van és korláttal ellátott lépcsőkön járhatjuk be. Nem meszsze a bejáratától denevértelep. Ez a barlang az őskorban emberek lakhelyéül szolgált, ezt sok lelet igazolja: pattintott és csiszolt kőszerszámok, csontból készült szűrő alkalmatosságok, néhány faoszlop, egy tetőszerkezet tartóelemei, festett kerámiadarabok. A barlang leghátsó részében temetkezési helyet tártak fel, edényeket, bronz tárgyakat, gyöngysort találtak.

A környék különben igazi barlangász paradicsom. Itt található Közép-Európa egyik leghosszabb, több mint 50 kilométeres járata, a Szelek-barlangja (Peștera Vîntului); a Kecs-kés-barlang (Peștera Napistileu)

a Méhsed völgye felé vezető lengőhíd végénél levő szikla bal oldalában; a Méhsed völgyében a Meszes- (Peștera de la Izvor), a Lesján- (Peștera Lesiana) és a Bíró Lajos-barlang (Peștera Moanei). Az Izbendis völgyében található az északi Királyerdő csapadékát levezető, rendkívül bővizű Győzelem-barlang (Peștera Izbîndiș). A Győzelemforrás nem más, mint a hegyoldalban megbúvó piciny tó, az azonos nevet viselő barlang alatt. Állítólag több mint száz méter mély, egy adott ponton a tavacska – amely egy patakot is táplál – gyönyörű élénkzöld és kék színben pompázik, akár a tenger.

Rövid sétát teszünk még a vadregényes Méhsed-völgy alsó szakaszán. Az erdőkiérmelő kisvasút felszámolása után visszakapta eredeti vadságát, bejárása a vízen való gyakori átkelések miatt igazi élmény. A Körös-partján folytatjuk utunkat Vársonkolyos felé, elhagyjuk a Szelek-barlangjának bejáratát is. Szemben velünk 90 m magas sziklán vadászkastély állt, romjaira épült a ma is működő menedékház, panzió.

Nemsokára elérjük Vársonkolyos házait. A település utcáit járva számtalan elhagyott, romos emléket láthatjuk az egykor szebb napokat látott iparnak. Az állomáshoz érünk, nemsokára jön a vonatunk...

A környék igazi barlangászparadicsom

A SZERZŐ FELVÉTELE

BETÁBLÁZTÁK AZ EKE NAGYKŐ-HAVASI MENEDÉKHÁZÁT

■ Közismert, hogy a múltban az EKE menedékházakat, épületeket vesztett el, de nem élhetünk örökké a múlt nosztalgijában. Most gyarapodni kezdett ingatlanjaink száma, gazdagodunk lelkileg is. A várfalvi EKE-vár és a kolozsvári osztály csucsai turistaháza után, február közepén sok huzavona után sikerült telek-önnyveztetni a Nagykö-havas menedékházat az EKE nevére.

NEM MARADT EL A GYEREKSÍVERSENY

■ A meleg miatt elolvadt a hó, így a február 15-ére meghirdetett X. EKE-gyerek-síversenyt nem lehetett Kisbányán megtartani. Három héttel később, március 8-án Borszéken, a Reménység sípályán került rá sor. A Veres Ágnes szervezte versenyen – hat korcsoportban 3–4, 5–6, 7–8, 9–10, 11–12, 13–14 évesek, külön fiúk, lányok – 100 gyerek vett részt (köztük 40 kolozsvári), ezúttal Erdély minden szegletéből, ami önmagáért beszél. A verseny megszervezését és lebonyolítását Borszék önkormányzata, a gyergyói Ségylet, a gyergyói Sportiskola, a borszéki Ségylet és a Dancurás Hegyimentő csapat tagjai és még sokan mások segítették.

FARSANGI BÁL

■ Míg a gyerekek-családok Borszéken síversenyezték, addig Kolozsváron március 8-án farsangozott a kolozsvári EKE: a nagy sikernek örvendő hagyományos farsangi bált ezúttal nőnap-i álarcosbál címen szerveztük. Az 53 résztvevő élő zenével szórakozhatott, a tombola nyereményeiből mindenki részesült. A sikeres jelmezeket is díjazták. A szervezők készülnek a szintén hagyományos szüreti bálra.

I. ERŐSS ZSOLT TELJESÍTMÉNYTÚRA

■ Az EKE Gyergyói Osztálya és a gyergyószentmiklósi Dancurás Hegyimentő Egyesület a 2013. május 21-én a Kancsendzöngán eltűnt Erőss Zsolt hegymászó emlékére nemzetközi teljesítménytúrát szervez a Gyergyói-havasokban és a Hagymás-hegységben május 16. és 18. között. Részletes információk, a teljesítménytúra szabályzata és előzetes bejelentkezés a www.erosszsoltteljesitmenytura.ro honlapon vagy az [erosszsoltteljesitmenytura](https://www.facebook.com/erosszsoltteljesitmenytura) Facebook-oldalon.

Összeállította: Tóthpál Tamás

„Még” téli túra a viharos Nagy-Biharra

A SZERZŐ FELVÉTELE

Óránként 80 kilométeres erősségű széllel dacoltunk

A Bihar-hegység az Erdélyi-szigethegység központi hegytömbje. Tájegységeit a hegyvonulatok, illetve a folyók és patakok vízgyűjtő területei határozzák meg. Vízválasztót képez az alföld és az Erdélyi-medence között, éppen ezért csapadékban gazdag, viharoknak, heves szélnek kitett hegység. Legmagasabb csúcsa az 1849 m magas Nagy-Bihar-csúcs (Várful Cucurbăta), mely egyben a Szigethegység legmagasabb pontja is. Ezt a kissé félreeső, a kolozsváriak által ritkábban látogatott hegyet tűztük ki március 2-i túránk célpontjának.

AMBRUS TIBOR

Kora hajnalban gyülekeztünk a Széchenyi téren. Alig múlt 5 óra és már kifelé kapaszkodott a mikrobusz a feleki tetőn. Három óra múlva érkezünk túránk kiindulási pontjához, az 1140 m magasságú vízválasztón levő, sípályáiról ismert Vertop-hágóhoz, ahol csatlakoztunk kiskocsikkal érkezett túratársainkhoz, így csapatunk 31 főre bővült. Noha itt csak foltokban volt már hó, a messziről integető, fehérbe öltözött csúcs sejtette, hogy igazi téli túra vár ránk. Előkerültek a kamáslik, polárok, szélkabátok, és a sebtében elfogyasztott reggeli után nekivágtunk a hegynek.

A Vertop sípálya mellett haladtunk el, majd a pályával párhuzamosan, a piros jelzést követve meredek kapaszkodón folytattuk utunkat. Ritkás feny-

ves között haladtunk, majd borókás szakasz következett és alig másfél óra alatt a kopár gerincen voltunk. Itt már hóban haladtunk, de a még fagyott hó megkönnyítette a járást. Rövidesen az egyik legszebb kilátóponthoz, a Zengő-kövekhez értünk. Innen, 1658 m magasságból pazar a kilátás Pádis, a Galbena-kilátó, a Rozsda-szakadék felé. Balra fordulva folytattuk utunkat és a távolban feltűnt a csúcson levő leadó állomás.

Sajnos, a szél mind jobban kezdett fújni, nagyon megnehezítve a járást. A gerincen haladva, kis ereszkedővel átkelünk a Bihar-nyergen (Tarnița Bihorului), majd újabb kapaszkodás következett az 1597 m magas Biharia-csúcsra. A csúcstámadás maradt már csak hátra, de az út mind nehezebbé vált. A viharerősségű szélben minden lépésért meg kellett

harcolni, a felkavart hó arcunkba csapott, szinte égette bőrünket. De senki sem adta fel, mind kijutottunk a csúcsra. Ott, a 63 m magas televíziós ájtátszó adó szélárnyékos oldalán kissé megpihentünk. Az alig 100 méterre levő, 1849 m magasságot jelző oszlophoz csak kisebb csoportokban mentünk ki, így a közös csúcsfotó elmaradt. Az állomás alkalmazottja szerint óránként 80 kilométeres sebességű széllel küzdöttünk felfelé...

Bár nehezünkre esett, nem húzhattuk sokat az időt, újra ki kellett menni a szélbe és befejezni a túrát. Lefelé sokkal könnyebb volt, majdnem szaladva jutottunk el a fenyőfák oltalmába. Egy elhagyatott nyári menhelyen bevártuk egymást és pár falatot ettünk, hogy erőre kapjunk. Itt ünnepélyes pillanatot következett, a „csúcsteljesítés” után és ennek emlékére adtuk át EKE-igazolványát új tagtársunknak, Branea Róbertnek. Az autókhoz való visszaút most már gyerekjátéknak tűnt.

A túrát mindenki szerencsésen befejezte. A hegy azonban figyelmeztetett: csak felkészülten, megfelelő felszereléssel és szervezéssel lehet téli magashegyi túrára indulni.

Jókai Mór-emléktúrák májusban

■ 55, 30 és 13 kilométeres távokon zajlik a XVII. Jókai Mór Emlék és Teljesítménytúra május 3-án szombaton. Az idén is autóbusz könnyíti meg az eljutást Kolozsvárról a rajtpontokhoz, valamint a visszajutást este Torockóról Kolozsvárra. Indulás 6 órakor a Flip elől. Első állomás a Silva-kemping, majd Szind. Felelős szervező: Nagy Zoltán (0740-060749).

Jókai 55 (55 km): RAJT 7–7.30 között a Silva-kempingtől (Kolozsvár főterétől kb. 4,5 km-re a Tordai útról letérő szeliceai úton 1,7 km-re). Út-

vonal: Silva-kemping–Mikesi házak–Hordós-kút–Túri-hasadék teteje–Szind–Tordai-hasadék–Monasteria-tető–Curmătura-nyereg–Várfalva–Székelykő–Torockó.

Jókai 30 B (30 km): RAJT 10–10.30 között Szindről (Săndulești). Útvonal: Szind–Tordai-hasadék–Monasteria-tető–Curmătura-nyereg–Várfalva–Székelykő–Torockó.

Jókai 10 B (13 km): RAJT 11–11.30 között Várfalváról (Moldovenesti). Útvonal: Várfalva–Székelykő–Torockó.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Ambrus Tibor – 0722-377622
Bagaméri Tibor – 0742-776930
Feischmidt János – 0722-542360
Kiss János – 0364-807639
Kovács D. Zsuzsa – 0747-0670790
László Györgyi – 0727-192841
Márton Erzsébet – 0742-037179
Nagy Zoltán – 0740-060749

Székely Lavotta – 0748-036290
Szilágyi András – 0742-625130
Szima Márton – 0766-703575
Szócs János – 0742-690881
Szócs Miklós – 0740-061741
Vas Géza – 0742-659570
Veres Ágnes – 0723-159000
Vlád Pál – 0264-435866

Áprilisi rendezvények

■ **Április 2. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban. Vetítés: Căpraș David: Varázslatos Amerika (hat természetvédelmi terület bemutatása).

■ **Április 5. (szombat):** Leányvár–Ló-hegy (10 km, 300 m szintkülönbség). Találkozás 8.15 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Feischmidt János ♦ Hordós-kút–Mikesi-tó (22 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es busz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Fazakas Ferenc ♦ Jókai-teljesítménytúra; jelzésfestés a Mikesi-házak–Hordós-kút útvonalon. Találkozás 8.45 órakor a 40-es busznál. Szervező: Nagy Zoltán ♦ Mikesi-tó (26 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomáson vagy 10 órakor a Hintás-fánál. Túravezető: Kiss János ♦ Kerékpáros túra Kolozsvár–Testes útvonalon (84 km). Túravezető Szilágyi András. Jelentkezni telefonon.

■ **Április 6. (vasárnap):** Szamos-parti séta (10 km). Találkozás 10 órakor a rádióstúdió előtt. Túravezető: Márton Erzsébet ♦ Felfedező túra: a Bedellői-kilátó megközelítése új útvonalon (22 km, 800 m szintkülönbség). Kiskocsis megközelítés. Indulás 7.30 órakor a Flip elől. Túravezető: Szima Márton és László Györgyi.

■ **Április 8–10. (kedd–csütörtök):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Szervező: Bagaméri Tibor.

■ **Április 9. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Április 12. (szombat):** Vársonkolyos–Révi-szoros. Közös kirándulás a debreceni Természetjáró Szövetséggel (12 km, 400 m szintkülönbség). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt (utazás a Transferoviar magánvonattal). Túravezetők: Kovács D. Zsuzsa és Mezei Elemér ♦ Pokolköz (10 km) – találkozás 10 órakor a kisállomással szembeni villamosmegállóban. Túravezető: Márton Erzsébet ♦ Medvehagyma-szüretelés Vársonkolyoson (20 km, 500 m szintkülönbség). Találkozás 7.15 órakor a nagyállomás peronján. Túravezető: Kiss János ♦ Kerékpáros túra a sárdi nárciszrétre. Túravezető Szilágyi András. Bejelentkezés telefonon.

■ **Április 12–13. (szombat–vasárnap):** Jókai túra, jelzésfestés Szind–Várfalva útvonalon. Találkozás 8 órakor a Flip előtt. Szervező: Nagy Zoltán. Bejelentkezés telefonon.

■ **Április 13. (vasárnap):** Sebesvár–Tarányos (10 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás 7.30 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Feischmidt János ♦ Gyerektúra a Tordai-hasadékba. (megközelítés kiskocsikkal, kb. 4 órás gyaloglás). Előzetes bejelentkezés a babatura@eke.ma címen. Túravezető: Veres Ágnes ♦ Kerékpáros túra: Zsombok–Egeres–Kék-lagúna–Sárdi-rét (kockás lilium fényképezés)–Kolozsvár útvonalon (50 km). Zsombokig vonattal. Találkozás 7.15 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szima Márton.

■ **Április 16. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Április 16–17. (szerda–csütörtök):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Szervező: Bagaméri Tibor.

■ **Április 17. (csütörtök):** Túravezetők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.

■ **Április 19. (szombat):** Hunyadi Mátyás-emléktúra: Csonka-telep–Báboci határ–Pusztatopa–Sárdi-erdő (kockásliliom-virágzás)–Türe–Magyargorbó (35 km, 500 m szintkülönbség). Előzetes bejelentkezés telefonon. Túravezető Kiss János.

■ **Április 20. (vasárnap):** Cibles (20 km, 1000 m szintkülönbség). Kiskocsis kirándulás. Túravezető: Ambrus Tibor.

■ **Április 23. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Április 23–25. (szerda–péntek):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Szervező: Bagaméri Tibor.

■ **Április 26. (szombat):** Autóbuszos kirándulás a mezőzáhi bazsarózsák, valamint a magyarorszáti és mezőörményesi suvadások megtekintéséhez. Túravezetők: Wanek Ferenc és Kovács D. Zsuzsa. Indulás 8 órakor a Flip elől. Jelentkezni telefonon ♦ Bácsi-torok (10 km.) találkozás 10 órakor a Széchenyi téren a 31-es busz megállójában. Túravezető: Márton Erzsébet.

■ **Április 27. (vasárnap):** Vándortábori túraelőzetes. Ronki-szoros–Pocsovaliste-szoros (14 km, 700 m szintkülönbség). Túravezetők: Mezei Elemér és Vlád Pál. Bejelentkezés telefonon ♦ Róka-domb (10 km), Föld-napi megemlékezés. Találkozás 9 órakor a Hajnal negyedi végállomáson. Túravezető: Szatmári Béla.

■ **Április 30. (szerda):** Vonatos kirándulás Csucsára (gyalog 12 km). Találkozás 7.15 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Székely Lavotta.

■ **Május 3. (szombat):** Vonatos kirándulás a riszegtetői ünnepségre (6 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás 7.20 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs Miklós ♦ XVII. Jókai Mór Teljesítménytúrák: részletek baloldalt, a *Jókai Mór-emléktúrák májusban* című cikkben.

■ **Május 4. (vasárnap):** Páter-forrás (18 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es busz Széchenyi téri megállójában. Túravezető: Szócs János.

■ **Május 7. (szerda):** „Testet épít, lelket szépít a természetjárás” (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.

■ **Szolgálatos napok a székházban** (Fürdő/C. Iuliu Hossu utca 20. sz. 13-as ajtó): hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 10.30–12.30 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

TÚRAELŐZETES

■ **Május 17.:** Negrilászai nárciszmező–Detonáta. Túravezető: Vas Géza.
■ **Május 23–25.:** Bucsecs. Túravezető: Palczer János. Túrainkra ajánlott telefonon is bejelentkezni.